

REZUMATE

Volumul IV, nr. 1(7) /2013

Articole științifice

TEORIE, ISTORIE ȘI CRITICĂ LITERARĂ

Erich Maria Remarque, „*Nimic nou pe frontul de vest*”: nazismul – responsabilitate colectivă și opțiune individuală Florica Bodiștean

Rezumat:

Analizând romanul *Soroc de viață și soroc de moarte* al scriitorului antifascist Erich Maria Remarque, studiul tratează de fapt o ipostază specifică pentru individul secolului XX, aceea a raportului dintre eroic și erotic, dintre implicarea pe planul public, al Istoriei, și pe cel privat, al împlinirii individuale. Romanul selectat ilustrează restructurarea categoriilor tradiționale ale eroismului, relevând faptul că, în secolul trecut, implicarea în război devine în primul rând o problemă de opțiune personală, de conștiință, nu de datorie, nici de vocație. Studiul meu își propune să demonstreze că acest roman, deși e scris într-un stil sobru, jurnalistic, urmează patternuri consacrate, infuzat fiind de materia a două mituri, cel al inițierii sub incidența unui maestru spiritual și al dragostei și cel al recuperării vârstei de aur a umanității printr-o catastrofă ciclică, singura care poate înlătura ororile nazismului.

Cuvinte-cheie: umanism, nazism, secol XX, opțiune individuală, mitul inițierii, mitul vârstei de aur

Henriette Yvonne Stahl: un caz special în literatura română Laura-Lia Bălaj

Rezumat:

Autoare româncă de origine franceză, contemporană cu Simone de Beauvoir, Henriette Yvonne Stahl îmbogățește literatura noastră prin amprenta sensibilă a unui univers feminin cu totul particular (realizând și istoria Cuplului, prin extensie), eludând în mod deliberat contextul social-comunist care impregnează și maculează mai toate manifestările artistice ale mijlocului de secol trecut. Preocupată în esență de sensul existenței și tentând o proză de tip proustian, scriitoarea face incursiuni realiste în propria sa experiență de viață, jonglând în permanență între concepte ca *realitate*, *iluzia realității*, *evoluția umană și înțelegerea vieții*. Parteneră de viață a doi importanți scriitori români în perioade diferite ale existenței sale – Ion Vinea și Petru Dumitriu – autoarea româncă de origine franceză s-a investit frenetic în propria-i operă literară, fiind profund preocupată de mesajul artistic transmis cititorilor săi: unul pur umanist, de altfel.

Cuvinte-cheie: iluzia realității, sensul existenței, obstacole ale evoluției umane

Arhitectul de Mircea Cărtărescu – un proiect de identitate a căutării și sacrificiului

Bogdan Rațiu

Rezumat:

În studiul nostru vom încerca să analizăm nuvela *Arhitectul* din volumul *Nostalgia* dintr-o nouă perspectivă, accentuând treptele creării identității personajului principal, Emil Popescu. Nuvela lui Mircea Cărtărescu e analizată, pe de o parte, ca un câmp de tensiuni cauzat de autenticitatea identitară și, pe de altă parte, ca o regăsire a sacrificiului în lumea postmodernă. De asemenea, tema supraomului pasionat se împletește cu cea a comunicării (ethos, pathos, logos) și a sacrificiului în numele creației, de origine balcanică.

Cuvinte-cheie: ethos, pathos, logos, viziune, comunicare, sacrificiu, identitate

Cella Serghi – variante și invariante ale unui roman

Lavinia Ionoaia

Rezumat:

Studiul de față aplică metoda comparatistă în interiorul aceleiași opere. Deși variante ale unei singure structuri romanești (*Fetele lui Barotă* și *Iubiri paralele*), prezentând în consecință numeroase elemente de coeziune, am considerat necesar să abordăm în special diferențele de intenție, de nuanță stilistică, modul în care se construiește sau se dizolvă o temă de la o ediție la alta.

Pe de altă parte, am evidențiat existența unui context extrem de consistent și problematic, care a dus la rescrierea unor opere în ceea ce o privește pe scriitoarea Cella Serghi, afirmată în perioada interbelică prin popularul roman *Pânza de păianjen* și nevoită, o dată cu instaurarea comunismului, să facă o serie de compromisuri în plan literar, pentru a putea publica.

Cuvinte-cheie: realism socialist, rescriere, temă, personaj, stil clasic, construcție cinematografică

Coșmarul în romanele lui Kingsley Amis

Odetă Belei

Rezumat:

Amis este în principal cunoscut ca un romancier comic de la mijlocul secolului XX, dar opera sa literară s-a extins pe mai multe genuri – poezie, eseuri și critică, povestiri scurte, antologii și un număr de romane de science-fiction și mister. Amis, care inițial a dorit să fie poet, continuă să scrie romane, dar numai după publicarea mai multor volume de versuri. El a continuat de-a lungul carierei sale să scrie poezie, după stilul său tipic, simplu și accesibil, dar care adesea maschează o nuanță de gândire, așa cum o face în romanele sale.

Cuvinte-cheie: Tinerii furioși, Norocosul Jim, biografie, ficțiune, coșmar

Noaptea fantastică. Forme și funcții ale nocturnului în literatura supranaturalului

Emanuela Ilie

Rezumat:

Un aspect esențial privind procesul de configurare a atmosferei fantastice privește opțiunea lucidă a scenografului însărcinat cu mobilarea universului specific pentru mediul nocturn. Chiar și receptorii neinițiați ai operelor de gen pot observa în acestea recurența nopții; practic, nocturnul apare drept cadrul ideal pentru nașterea și proliferarea monștrilor de care fantezia auctorială face uz, uneori supralicitându-i. Impresia generală este că literatura și, în genere, arta fantastică nu valorizează atât noaptea sacră, eleusină, cât noaptea coșmarescă, încărcată de prefigurări ale demonicului. Studiul de față este centrat tocmai pe formele și funcțiile nocturnului cu potențial ostil în arta și literatura supranaturalului. Le vom analiza îndeaproape, după un prolog teoretic axat pe semnificațiile nopții mitologice.

Cuvinte-cheie: nocturn, mitologie, fantastic, monștri

Mit și literatură: repere ale identității culturale latino-americane

Alina Țiței

Rezumat:

În lucrarea de față ne propunem să evidențiem legătura organică dintre două componente esențiale ale ethosului cultural latino-american: mitul și literatura. Încercăm o definiție a mitului și o contextualizare a lui în cultura subcontinentului, iar corelativ, inventariem o serie de antinomii ce îi jalonează spiritualitatea, antinomii subsumate binomurilor antitetice civilizație ≠ barbarie și Europa ≠ America. Analizăm totodată raporturile care se stabilesc între mit, literatură, identitate și istorie și ne concentrăm asupra relației dintre imaginea eroului și mitul salvatorului, al omului providențial, pe de o parte, și figura dictatorului latino-american, istorică și livrescă, pe de altă parte, asociindu-le cu specificul identitar al Americii Latine.

Cuvinte-cheie: mit, literatură, identitate, erou, dictator

Predicatul în gramaticile românești. De la Ion Heliade-Rădulescu la Hariton Tiktin

Lizica Mihuț, Anca Stoenescu

Rezumat:

Problema predicatului, ca parte principală de propoziție, alături de subiect, apare pentru prima oară tratată cu competență în *Gramatica românească* (1828) a lui Ion Heliade-Rădulescu. Este vorba de concepția logicistă, dominantă în epocă, după care orice propoziție trebuie să fie centrată pe subiect și predicat, acesta din urmă fiind denumit *Prezis*. Următoarea operă gramaticală semnificativă în lingvistica românească este *Gramatica limbii române* a lui Timotei Cipariu. Ea cuprinde două volume, *Analitica* (1869) și *Sintetica* (1877) și este considerată prima gramatică academică a limbii române. Și ea este concepută pe baze logiciste, dar cuprinde tot ceea ce conține o gramatică modernă. Cei doi au marcat atât de profund știința lingvistică românească, încât în lucrările de specialitate se vorbește de „epoca lui Heliade” și de „epoca lui Cipariu”. Primul lingvist cu formație științifică autentică, dobândită la Paris, a fost Al. Lambrior. El a redactat o *Gramatică română. Fonetica și morfologia* (1892) foarte apreciată de specialiști. Ultimul gramatician analizat este H. Tiktin, cu a sa *Gramatică română*, în două volume: *Etimologia (=Morfologia)* și *Sintaxa*, publicate între 1891–1893. Este o lucrare de o valoare științifică indiscutabilă, prin care s-a impus terminologia modernă de bază în gramaticile românești.

Cuvinte-cheie: predicat, lingvistică, gramatică, fonetică, etimologie, morfologie, sintaxă

Utilizarea modelului *Toulmin* de argumentare în vederea îmbunătățirii competenței de scriere

Otilia Huțiu

Rezumat:

Lucrarea prezintă modelul de argumentare al filozofului englez Stephen Toulmin și urmărește să demonstreze utilitatea acestuia în cadrul orelor de limba engleza pentru îmbunătățirea competențelor de argumentare și scriere a studenților. Totodată, lucrarea scoate în evidență importanța predării strategiilor de argumentare nu numai pentru îmbunătățirea competențelor lingvistice, dar și pentru a-i ajuta pe studenți să utilizeze tipurile de text specifice discursului academic.

Eseurile argumentative ale studenților demonstrează faptul că aceștia cunosc macro-structura acestui tip discursiv de text, dar utilizează un număr redus de argumente și scheme argumentative.

Autoarea ajunge la concluzia că utilizarea unor exerciții bazate pe modelul Toulmin de argumentare poate să ducă la îmbunătățirea competențelor de scriere a studenților, precum și a cunoștințelor privind discursul academic în general.

Cuvinte-cheie: structura argumentului, scheme argumentative, tipuri de discurs, descriptori

Dezvoltarea personalității profesorului – o prioritate a epocii actuale

Dana Sorana Urs

Rezumat:

Autoarea ia în discuție ideea de dezvoltare personală a profesorului, cu scopul de a revela necesitatea includerii unor aspecte care, până la ora actuală, au fost practic ignorate. Noul context al globalizării și a dezvoltării bazate pe cunoaștere și inovație a creat necesitatea unui accent mai puternic pe calitatea predării. Ca funcție a psihologiei umane, calitatea nu poate fi urmărită fără a lua în considerare zone importante din personalitatea umană, precum intuiția, creativitatea sau deprinderile de introspecție. Lucrarea examinează posibilitatea de a stimula aceste calități recurgând la o metodă recentă de activare a procesului de INDIVIDUARE postulat de către C. G. Jung.

Cuvinte-cheie: Realizarea Sinelui, transformare, conștiința fără gânduri, sănătate fizică, yoga

„Gura satului” (1867–1871), o revistă așa-zis „umoristică” din Austro-Ungaria

Daciana Marinescu

Rezumat:

Săptămânalul românesc „Gura satului” a fost publicat pentru întâia dată în 1867, la Pesta (Ungaria), de renumitul avocat, scriitor și om de presă, Iosif Vulcan. Revista a apărut în două serii, între 1867–1881 și 1901–1903. Până în prezent, nici un cercetător specializat în istoria presei române nu a consacrat o lucrare monografică, exclusiv acestui periodic. Aspecte privitoare la locul acestei reviste în presa românească modernă au fost analizate numai într-un cadru mai larg. Autorii tuturor acestor abordări au conchis că periodicul a avut un caracter preponderent literar. De aceea, „Gura satului” a fost inclusă în genul presei satirice. O analiză de fond a numerelor revistei, care au apărut între 1867–1871, cât sediul acesteia s-a aflat la Pesta, ne permite să formulăm noi concluzii. Ele evidențiază caracterul național și militant al săptămânalului. Din acest motiv, cel puțin pentru această perioadă, revista poate fi considerată unul dintre principalele periodice politice românești din Ungaria dualistă.

Cuvinte-cheie: „Gura satului”, presa politică românească, presa literară, Austro-Ungaria, dualism

Medieri teoretice în definirea conceptului de putere

Matei Șimandan

Rezumat:

Acest articol pune în evidență diversitatea perspectivelor de analiză a relațiilor de putere și a condițiile teoretice care intervin în relația cu dominația, legitimitatea și autoritatea. În prima parte a articolului voi prezenta câteva abordări ale relațiilor de putere, cu accent pe contribuțiile lui Weber referitoare la tipurile ideale de dominație și legitimitate.

Cea de-a doua parte a articolului se concentrează pe interacțiunile ce se instituie în procesul de exercitare a puterii, în timp ce a treia parte analizează modul de funcționare a relațiilor puterii în cadrul „dualității structurale”. Ultima parte a lucrării aduce în centrul atenției mecanismele prin care puterea este exercitată ca dominație „simbolică” și consecințele ce decurg pentru teoria și practica cercetării sociale.

Cuvinte-cheie: putere, dominație, legitimitate, mediere, interacțiune